

DET KONGELIGE
BARNE- OG LIKESTILLINGSDEPARTEMENT

Alle landets kommuner

Deres ref

Vår ref
200703007-/ACDS

Dato
18.07.2008

Tolkningsuttalelse vedrørende regulering av telefonkontakt etter omsorgsovertakelse – barnevernloven § 4-19

Departementet viser til orienteringsbrev herfra av 1. februar 2008 om to kjennelser fra Høyesteretts kjæremål vedrørende regulering av telefonkontakt mellom foreldre og barn etter omsorgsovertakelse. Kjæremålsutvalget la i disse kjennelsene til grunn at begrensninger i telefonkontakten mellom foreldre og barn etter omsorgsovertakelse må anses som tvang slik at dette er spørsmål som fylkesnemnda og retten har kompetanse til å ta stilling til. Departementet uttalte avslutningsvis i brevet at vi ville komme tilbake til spørsmålet om kjennelsene eventuelt foranlediger presiseringer i regelverket. Vi er kommet til at det ikke er behov for noen lovendring, men finner det likevel hensiktsmessig å utdype temaet noe nærmere.

I de fleste tilfeller er ikke spørsmålet om begrensning av telefonkontakten mellom biologiske foreldre og barn etter en omsorgsovertakelse noe tema ved behandlingen i fylkesnemnda eller domstolene. Man kan imidlertid lett tenke seg situasjoner hvor det senere vil kunne oppstå et sterkt og legitimt behov for å regulere telefonkontakten dersom omsorgsovertakelsen og samværsreguleringen skal virke etter sin hensikt og til barnets beste.

Dersom barneverntjenesten ser at telefonsamtalene med biologiske foreldre ikke er til barnets beste og i samsvar med formålet med omsorgsovertakelsen, kan det oppstå et behov for å nekte eller sette strenge begrensninger på de biologiske foreldrenes adgang til å ringe barna. Spørsmålet blir da om det er adgang til dette og om det i så fall er barneverntjenesten eller fylkesnemnda som kan pålegge slike restriksjoner.

I forbindelse med vedtak om omsorgsovertakelse skal fylkesnemnda ta standpunkt til omfanget av samværsretten og eventuelt vilkår knyttet til samvær mellom barnet og foreldrene, jf. § 4-19. Barnevernloven § 4-19 inneholder ingen definisjon av begrepet "samvær".

Barne- og likestillingsdepartementet har tidligere lagt til grunn at barneverntjenesten etter barnevernloven § 4-18 har myndighet til å regulere, dvs. sette begrensninger for, telefonkontakten mellom foreldre og barn etter en omsorgsovertakelse innenfor eventuelle rammer/begrensninger som følger av fylkesnemndas vedtak. Når et barn plasseres etter vedtak om omsorgsovertakelse går omsorgen over på barneverntjenesten, jf. barnevernloven § 4-18. Det å eventuelt pålegge foreldrene telefonrestriksjoner har vært ansett som spørsmål som gjelder den nærmere gjennomføringen og den praktiske tilretteleggingen av fylkesnemndas vedtak om omsorgsovertakelse og/eller samvær.

Denne tolkningen kan imidlertid ikke opprettholdes etter at Høyesteretts kjæremålsutvalg i august 2007 avsa to kjennelser vedrørende spørsmålet om regulering av telefonkontakt etter omsorgsovertakelse. Kjæremålsutvalget la her som kjent til grunn at en begrensning av telefonkontakten etter en omsorgsovertakelse innebærer et vedtak om tvang som må besluttes av fylkesnemnda og retten. I kjennelsen av 16. august 2007 uttalte kjæremålsutvalget utrykkelig at fylkesnemndas utgangspunkt i den konkrete saken – at det hører under barneverntjenesten å regulere adgangen til telefonkontakt – ikke kan opprettholdes. Utvalget la til grunn at utgangspunktet må være at så lenge fylkesnemnda eller retten ikke har satt begrensninger i adgangen til telefonkontakt, er det adgang til slik kontakt.

Kjæremålsutvalget bemerket at ut fra praktiske og økonomiske hensyn må likevel fosterforeldre mv. kunne sette visse restriksjoner. Utvalget viste i denne forbindelse til side 228 i Trude Hauglis bok *Samværsrett i barnevernssaker*. Her uttaler Haugli blant annet at fosterforeldre ut fra et økonomisk aspekt kan legge forholdsvis strenge rammer for barnets utgående samtaler og at tidspunktet for og varigheten av inngående samtaler må kunne begrenses ut fra hensynet til barnet. På vegne av barneverntjenesten skal fosterforeldre eller institusjonen der barnet bor, utøve den daglige omsorgen, jf. § 4-18. Avgjørelsene fra kjæremålsutvalget innebærer at fosterforeldrene ut fra sin daglige omsorg for barnet kan fastsette en del rammer for telefonkontakt, på linje med andre foreldre. Skal telefonkontakten mellom barn og biologiske foreldre avskjæres helt eller vesentlig begrenses, hører det imidlertid under fylkesnemnda og retten å fastsette dette.

Hovedregelen etter barnevernloven er at barn og foreldre har rett til samvær med hverandre når barnet er plassert utenfor hjemmet. Etter FNs barnekonvensjon artikkel 9 nummer 3 skal partene respektere den rett et barn som er atskilt fra en eller begge foreldre har til å opprettholde forbindelse og direkte kontakt med begge foreldrene regelmessig, med mindre dette er i strid med barnets beste. Etter konvensjonens

artikkel 16 skal ingen barn utsettes for vilkårlig eller ulovlig innblanding i sitt privatliv, sin familie, sitt hjem eller sin korrespondanse. Også i følge Den europeiske menneskerettskonvensjon artikkel 8 nr. 1 har enhver rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse. Menneskerettsdomstolen er varsom med å overprøve nasjonale myndigheters materielle avgjørelser om å overta omsorgen fordi det dreier seg om vanskelige avveininger hvor statene tilstås et betydelig skjønnsmessig spillerom. Prøvingsintensiteten er derimot betydelig ved vedtak om å begrense samvær og annen kontakt mellom foreldre og barn. Domstolen fører dessuten et strengt tilsyn med at saksbehandlingen oppfyller kravene til rettsikkerhet, og at foreldrene er involvert i saksbehandlingen.

Hensynet til barnets og foreldrenes rettsikkerhet tilsier at kommunene merker seg Høyesteretts kjæremålsutvalgs tolkning med hensyn til at begrensninger i telefonkontakten mellom foreldre og barn etter en omsorgsovertakelse må anses som tvang, slik at det er et spørsmål som fylkesnemnda og retten har kompetanse til å ta stilling til og ikke barneverntjenesten.

Med hilsen

Tone G. Smith (e.f.)

Anne Cathrine Dietz

Kopi:

Fylkesmennene, Fylkesnemndene, Bufdir, regionene i Bufetat, Sivilombudsmannen